

A portrait of Gustav Aurín, a middle-aged man with a grey beard and glasses, wearing a dark blue shirt. He is gesturing with both hands raised, palms facing forward. The background is dark.

*Gustav
Aurín*

**SPISOVATEĽOM
ŤAŽKO A POMALY
MOJA AUTORSKÁ ANABÁZA**

Gustáv Murín

SPISOVATEĽOM ŤAŽKO A POMALY

Moja autorská Anabáza

Obálka: Igor Vadovič

ISBN: 978-80-8285-063-8

Väčšina návodov sľubuje dosiahnuť výsledok ľahko a rýchlo. Ale život je komplikovanejší, než sľubné návody. A tak od prvých literárnych pokusov k začínajúcemu autorovi, cez mladého autora až po spisovateľa a nakoniec úspešného spisovateľa to bol literárny maratón trvajúci až 40 rokov. Útechou je, že väčšinu svojho života som smeroval k jedinému cieľu a nakoniec ho aj dosiahol.

Prvý úspešný pokus

Je to paradox, ale na spisovateľskú dráhu ma naviedli rodičia, ktorí sa nikdy pred daným momentom o moje autorské pokusy nezaujímalí a nezaujímalí ich ani potom. Ale v rozhodujúcom okamihu splnili svoju úlohu vzorne.

Naša rodina (prvých štyria vľavo) so spriatelenu rodinou Šedových pred odjazdom dvomi autami do Bagdadu.

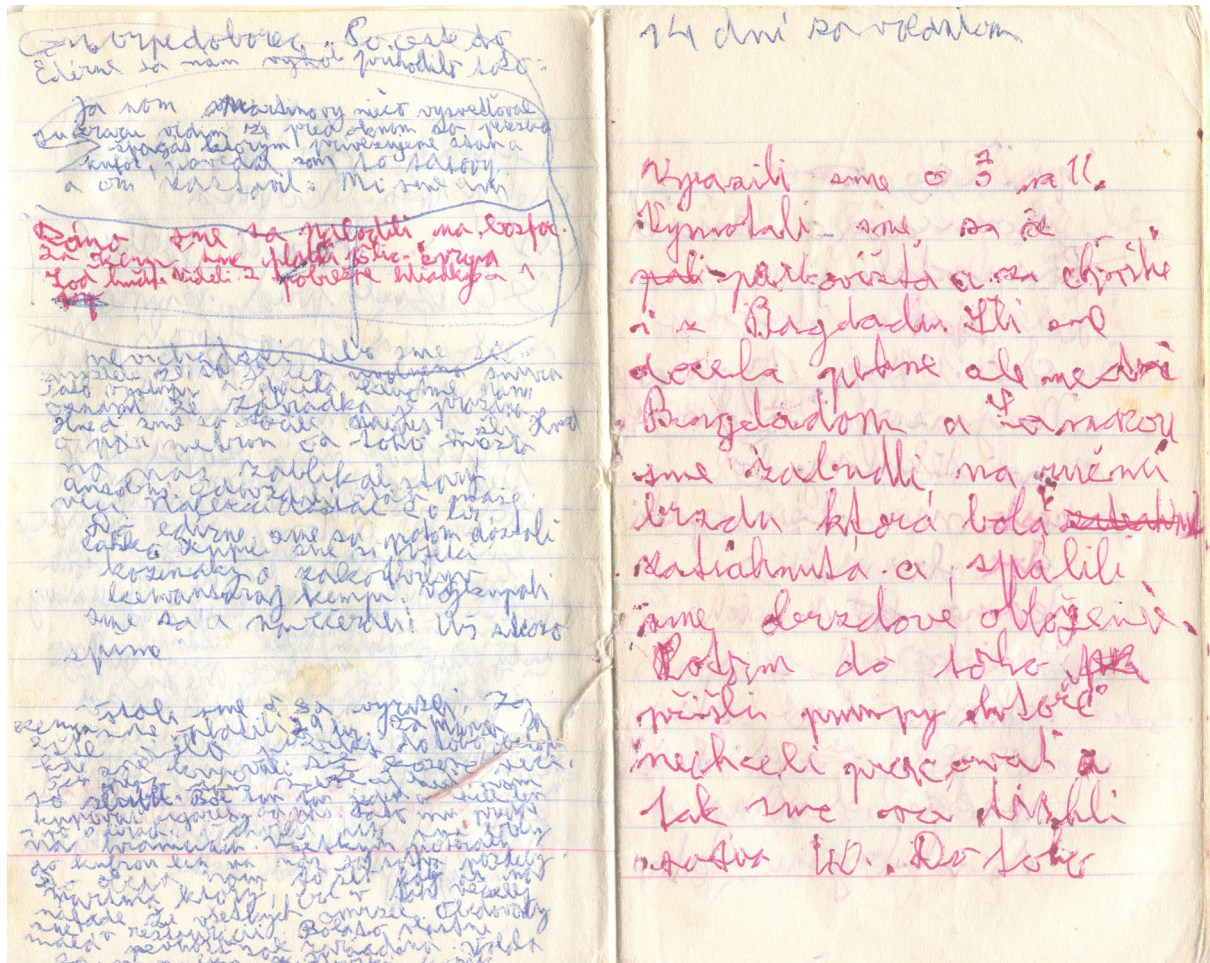
Začalo to Orientom. Náš otec bol totiž od roku 1967 do roku 1970 docentom na univerzite v Bagdade, kde učil cytológiu. Pre nás to bola veľká zmena. Doma sme žili v dvojgársónke a v Bagdade sme prešli do poschodového domu so záhradou a záhradníkom. Bol to pre nás úplne iný svet a mali sme odtiaľ kopec zážitkov. Naša mama sa o moje písanie zaujímala iba raz v živote a viac ju to nezaujímal. Jej vklad bol v tom, že mi povedala, že mám dobré slohy a že by som mal využiť to, čo sme zažili v Bagdade a na víkendových výletoch po starobabylónskych pamiatkach. Ešte zaujímavejšia však bola naša cesta z Bagdadu do Bratislavy autom, keď diaľnice ešte na trase neboli a svet bol o kus väčší, než je dnes. Prechádzali sme na sever Iraku polopúštnou krajinou, dokonca aj kamennou púšťou, kusom Sýrie, tureckými horami, Bulharskom, Rumunskom, Maďarskom a na skok aj Rakúskom. To všetko v autičku Škoda Octavia Combi, ktoré za ladnými Impalami a Lincolnami na rovinke nestíhalo, ale zato ich predbiehalo v kopcoch. Tak som si založil denník z našej cesty autom do Bratislavy a robil si do neho zápisky.

Na výlete pred našou Octaviou (ja s mladším bratom vľavo).

Keď sme po dvoch týždňoch na ceste konečne došli domov a trochu sa spamätali, hneď som sa vrhol na denníček. Prisvojil som si otcov reportážny písací stroj Consul, ktorý mu mama kúpila, že bude svoje vedecké práce písať aj doma, ale nikdy to neskúsil. A na tomto písacom stroji som tie poznámky z cestovného denníku prepisoval. Ale bolo to beznádejné. Veď čo napíšete z takýchto záznamov – vľavo hrad, vpravo benzínová pumpa? Lenže mňa to bavilo a bol som presvedčený, že keď budem tých pár poznámok dokola prepisovať, vždy mi ešte niečo navyše napadne a snáď z toho predsa len niečo stvorím. V našom malom byte ma mal náš otec stále na dohľad a to búšenie do klávesnice mu

zrejme išlo riadne na nervy. A hlavne pochopil, že z toho nikdy nič nebude.

Ale prišiel s lákavým nápadom – keď napíšem o jednom našom výlete na babylonské pamiatky, zaručí mi, že to vyjde. On mal totiž akurát vtedy študenta, ktorý bol dopisovateľom mládežníckeho časopisu *Kamarát*. A hneď mi aj vybral ako tému jeden náš výlet k zhodou okolností málo známej babylonskej pamiatke. Asi mal z nej dobré fotky. Tak som to napísal a hrdo mu odovzдал. Vrátil mi ten text preškrtný morom červených poznámok. Bola to skúška výdrže. Nevzдал som to, ani na reportáž nezanevrel a prepísal som ju. Prečítal si to a už tam bolo

menej červených poznámok, ale stále boli. Zase som si nad to sadol a zasa to prepísal – nebudem vás napínať, otec mi ten text dal prepísať dvanásťkrát! Paradoxne, odvtedy považujem škrtanie a krátenie i cizelovanie textu za samozrejmu tvorivú časť spisovateľského remesla.

Nakoniec tú poslednú verziu otec schválil a odniesol. Ubiehali dni a ja som na ten svoj výtvor pomaly aj zabudol. Tak ma zaskočilo, že jedného dňa uprostred vyučovania zaznelo z ampliónu: „Žiak Murín nech sa dostaví do riaditeľne“. To neveštilo nič dobré, ale ja som si za nič na svete nevedel spomenúť, čo som také závažné vykonal, že to musí riešiť až riaditeľka. Tak som tam šiel ako na popravu. Lenže opak sa stal, pani riaditeľka mi slávnostne odovzdala výtlačok časopisu s mojím článkom a môj prvý honorár – „Knihu povestí“ od Jozefa Horáka. Bol som uveličený a keď sa to dozvedela naša triedna, tak som ten článok povinne predčítal v našej triede a potom aj v susedných. Už si nepamätám, ako to zapôsobilo na ostatných, ale na mňa ohromne. Vtedy som si povedal, že sa jedného dňa stanem spisovateľom. A práve preto už na Základnej škole nebudem nič písať, lebo nemám o čom. Nemohol som urobiť lepšie...

Príprava v neúspešných športoch

Poslanie spisovateľa som teda bral vážne a tak aj keď som premyslene nechcel nič písať, nebránilo mi to pripraviť sa na toto remeslo inak. Usúdil som, že ide o sedavé povolanie, kde sa pracuje hlavne hlavou, ale veď aj šachisti majú sedavé povolanie a pracujú hlavou. A súčasťou ich prípravy je aj kondička, aby to sedenie vydržali obsedieť. Tak som sa vrhol na všetky dostupné športy. S karate som skončil hneď, lebo mi tie

ich prostocviky pripadali smiešne a bolo mi na tréningu zima. A v žiadnom z nasledujúcich pokusov som neuspel. Volejbal som sa ako-tak naučil, ale na zápas ma nikdy nenasadili. Futbal som hral len rekreačne, čo ma zachránilo pred mnohými zraneniami, čo si nadšenci lopty v zápale hry spôsobovali. Najdlhšie som vydržal pri basketbale, až kým sa neprišlo na to, že len kvôli tomu, že som mal doma dresy celého nášho amatérskeho družstva. To dal dokopy náš stredoškolský profesor a potom nás nadšencov akousi záhadnou kľúčkou prevzal oddiel Slávia Ekonóm. Tam som síce hrával aj zápasy, ale keď som márne poskakoval pod súperovým košom, odpočul som ako si dvaja súperovi obrancovia volajú: „Toho nebráň, tomu nikdy neprihrajú!“ Tak som s tým skončil. Ale niečo mi to predsa len dalo.

Už len tento pohľad dokazuje, že ani medzi volejbalistov som vlastne nepatril...

Raz som prišiel na tréning a nebolo mi dobre od žalúdka. Skrúcalo ma a chystal som sa to vzdať. Až po rokoch som sa v životopise cyklistu Petra Sagana dočítal, že najprekvapujúcejšie víťazstvá ho doslova

„postihli“, keď mal nejaké zdravotné potiaže a do závodu šiel s presvedčením, že to len skúsi a počas neho prípadne aj vzdá. Nevzdal a vyhral. Za mňa to vyriešil náš tréner, ktorý prišiel do šatne s tým, že musíme nastúpiť všetci, lebo dnes budeme robiť sparing proti družstvu dospelých hráčov. Tak som sa prezliekol, nastúpil a začali sa diať divy. V tenise sa tomu hovorí „zóna“. V nej sa hráč opakovanými rovnakými pohybmi a hlbokým nádychom dostane nebadane do stavu, kedy vypína jeho CNS a zapína sa druhá riadiaca sústava, zvaná NHS – neurohumorálna sústava. Tá začína niekde v malom mozgu a postupuje inerváciou pozdĺž chrbtice. CNS, teda my v našom mozgu, rozhodujeme, kam pôjdeme a ako rýchlo. Ale naše kroky už nesledujeme, lebo ich koordináciu preberá NHS. A hyperoxidáciou mozgu sa tenista dostáva do stavu tranzu, kedy hrá automaticky a keď vyhrá, nepamätá si ako. Koná nevedomene, ale presne vďaka NHS. Ja neviem, ako som sa do tohto stavu vtedy dostal, ale naozaj sa začali diať divy. V basketbale sa väčšinou na stredovej ploche medzi protiľahlými košmi nič nedeje. Jedno družstvo jednoducho rozohrá pod svojim košom a druhé ich už čaká pod svojím. To urobili aj naši, ale ja som ostal pred súperovým košom sám a tú rozohrávku dospelých súperov som odchytil a dal im kôš. Sám. Lietal som po palubovke, ako na raketový pohon a nikto (vrátane mňa) netušil, čo najbližšie urobím. To sa ale stalo len vtedy a tak moja basketbalová kariéra skončila neslávne. Zato som si ten stav zapamätal a po čase zistil, že v písaní literatúry sa to volá „múzy“. A tie našťastie, čas od času, kopú podnes...

Prvé naozajstné pokusy

Na gymnázium som sa hlásil ešte na Cádrovej ulici, nad Hlavnou stanicou, ale do prvého ročníka som nastúpil už u nás na sídlisku Krasňany, kde zrekonštruovanú budovu gymnázia práve vtedy otvorili. Možno aj preto vzniklo nezvyklé puto medzi nami nováčikmi a študentmi starších ročníkov, ktorí sa k nám z Cádrovej premiestnili aj s celým profesorským zborom. Z nich pre moju budúcu literárnu tvorbu boli najdôležitejší dvaja – Peter Ondera a Saša Bachnárová. Peter ma upozornil na to, že jedným z profesorov na našom gymnáziu je aj Dušan Kužel. To bol nádejný prozaik, ktorý v 60-tych rokoch publikoval v časopise *Mladá tvorba*, a keď ten normalizátori zrušili, dostal sa do nemilosti. Až neskôr som sa stretol s tým, že práve na základe skúseností s tým časopisom vtedajších mladých autorov bola perspektíva nového podobného časopisu pre normalizátorov neprijateľná. Na Petrov podnet som za profesorom Kuželom zašiel a poprosil ho, či by sa pozrel na moje prvotiny. V tej dobe som stále ešte nemal dosť nažité a ani nejaké zásadné témy, ale veľkú chuť písať pokojne aj „z vody“. Tak som si raz sadol a v duchu povedal, že napíšem text na akúkoľvek absurdnú úvodnú vetu. A ono to fungovalo! Niečo vo mne bolo už na literárnu tvorbu nastavené. Keď som sa asi po týždni odvážil zájsť opäť za profesorom Kuželom, uzemnil ma prostou vetou: „Toto už je literatúra, k tomu vám nemám viac čo povedať.“ Bolo to veľmi povzbudivé a je veľká škoda, že profesor Kužel čoskoro na to z gymnázia odišiel a ako veľmi mladý, len 45-ročný, zomrel.

Peter Ondera (vľavo) neskôr vyštudoval žurnalistiku a stal sa redaktorom denníka *Pravda*.

Peter Ondera bol tiež ten pokušiteľ, čo ma nahovoril, aby som sa pokúsil znovuoživiť náš stredoškolský časopis *Gaudeamus*. Rozhodujúcim pre to ale bolo, že nás matematiku učil pán profesor Lastivka. A ten, ako zástupca riaditeľky, zašiel na neďalekú Strednú školu knihovnícku a polygrafickú, kde mali perfektnú tlačiareň. Spolupracovníkov som vedel dať dokopy a z titulu šéfredaktora som aj veľa príspevkov napísal sám.

Veľmi populárny bol môj článok založený na výbere rôznych nápisov naškrabaných študentmi na starých drevených laviciach. Časopis mal úspech aj mimo školy a keďže v tej dobe sa Socialistický zväz mládeže o stredoškolské časopisy staral, tak som sa zúčastnil aj niekoľkých školení, kde som stretol rovnako „postihnutých“ rovesníkov. Ďalších som našiel v Bratislave pri víne, kde sa stretávala stredoškolská mládež, a tak som mal odrazu i materiálu na publikovanie dosť. Náš časopis si všimla aj *Slovenská televízia* a priniesla o našej práci reportáž.

Školu som končil s pozvaním na veľký zraz stredoškolskej mládeže vo Svite, kde som bol považovaný ostatnými za „otca stredoškolských časopisov“, pretože ten mnou vedený jednoznačne viedol nadčasovým obsahom (nezaoberali sme sa teda len témami samotnej školy), ale aj bezkonkurenčne najlepšou tlačou na kriedovom papieri.

K nadčasovým patril aj môj rozhovor s vtedy známym epigramatikom a textárom Petrom Petiškom.

Ktosi kdesi tiež rozhodol, že som dostal najvyššie mládežnícke ocenenie Smaragd a cez prázdniny som šiel s ostatnými takto ocenenými za odmenu na zájazd do Bulharska. Bolo to najbláznivejšie leto, aké som kedy zažil. Vedúcu nám robila rozhlasová redaktorka Ľuba Hargašová a tá so mnou urobila aj prvý rozhlasový rozhovor...

Saša Bachnárová bola moja staršia spolužiačka, sledovala moju publicistiku, ale i prvé literárne pokusy. A bola veľmi kritická. Rozhodujúcim spôsobom však zasiahla hlavne do mojej voľby vysokoškolského štúdia. Ponúkla mi totiž stretnutie s jej otcom, Alexandrom Bachnárom. Samozrejme, nič som o ňom nevedel a len som si naivne myslel, že mi pomôže na vysnívané štúdium žurnalistiky. V zálohe som mal ešte scenáristiku, keďže som pár študentov VŠMU už vtedy poznal. Vôbec som netušil, že on je naopak zakázaným novinárom. Ale poradil mi dobre. Vraj nemám ísť na štúdium žurnalistiky, lebo pri svojom kritickom písaní budem mať len samé problémy. A keď ma kvôli tomu vyhodí z Univerzity Komenského, žiadna iná vysoká škola ma už nikdy neprijme a skončím ako stredoškolák bez odborného vzdelania. Neviem ako na to prišiel, ale boli to prorocké slová. Tiež mi povedal, že písať viem aj bez takejto školy, nič viac ma nenaučia, ale zato ma budú skúšať z toho, aká komunistická tlač vychádza v Dánsku. Nad scenáristikou len mávol rukou a opäť mal pravdu, lebo na písanie scenárov vysokoškolský diplom naozaj nepotrebujete. A že som ich potom napísal nemálo. Tak som sa ho opýtal, čo mám teda študovať? Aj na to vedel odpoveď – veď každý

novinár si musí nájsť svoju špecializáciu. Tak o čom by som chcel písať? Vtedy len začínala byť populárna ochrana životného prostredia, takže voľba bola jasná. A keďže takú špecializáciu na UK neotvárali, ostal mi odbor Všeobecná biológia. Na tú som sa teda pripravoval, urobil prijímacie skúšky, vzápätí som bol pre zlý kádrový profil rodičov vyškrtnutý so zoznamu prijatých a potom so šťastím bez vlastného pričinenia predsa len prijatý, ale na externé štúdium. A keďže som päť skúšok po prvom, vyrad'ovacom, semestri urobil všetky za jedna, do druhého ročníka už som nastupoval ako riadny študent. A zároveň ako vedúci nášho ročníka...

Skusmo na súťažiach

Vedel som, že dať sa na literárnu dráhu je beh na dlhé trate a chcel som vedieť, či to vôbec má zmysel? Tak som si povedal, že pošlem svoje poviedky do troch súťaží a ak aspoň v jednej uspejem, tak to bude ubezpečenie, že idem správnou stopou.

Z troch súťaží som vyhral dve a v tretej som bol tretí. Vyhral som v súťaži „Akademický Prešov“, hoci ten bol hlavne festivalom amatérskych divadelníkov (ale aj tam som sa neskôr objavil ako člen vysokoškolského súboru „Pegasník“), ale aj za hranicami Slovenska na súťaži krátkych próz „Novojičínsky literární květen“.

Vítazom súťaže „Novojičínský literární květen“.

Na ďalší rok to bola súťaž „Generace – Ostrava“. V prestížnej súťaži „Jašíkova Turzovka“ som bol na prvý pokus druhý, ale o rok som už aj tu zvíťazil. A tak som, nevdojak, objavil pozoruhodne bohémsky život slovenských spisovateľov.

Vyhodnotenie súťaže „Jašíkova Turzovka“ totiž trvalo niekoľko dní, ale hlavne pamätihodných večerov. Starší spisovatelia nás prirodzene zobrali medzi seba a ja som bez dychu počúval debaty za stolom, kde zasadli napríklad aj Ballek, či Mináč. Tak sme sa dozvedeli aj to prečo je súťaž pre začínajúcich autorov taká populárna medzi už známymi spisovateľmi. V tej dobe bol na Kysuce za trest odsunutý Ivan Hudec. Povoláním lekár napísal román, v ktorom sa našli niektorí jeho nadriadení, navyše opísaní nie práve v najlepších farbách. Už neviem, či to bol Hudecov nápad, ale isté je, že práve počas vyhodnocovania tejto súťaže vznikol unikátny nápad Literárnej jazdnej kavalérie. Podstata bola v ozvláštnení obvyklého pitia – povyšovaním. Bol to grandiózny šampanský opijáš. Každý totiž, kto chcel byť niektorým z prítomných

generálov (a že ich nebolo veľa, snád' traja na celú kavalériu slovenských literátov, určite to boli Ballek a Mináč) takzvané povýšený, musí obetovať fľašu šampanského. Povýšenie oslavovali do radu nastúpení vybraní povýšenci hromadnou salvou takto nazbieraných šampanských petárd. Tými novonadobudnutými hodnosťami sa potom jednotliví literárni „kavaleristi“ chválili v bratislavskom Klube spisovateľov. Ceremoniál za našej prítomnosti narušili len dvaja – jeden poprosil práve veliaceho generála, aby ho už nepovyšoval a ukázal prázdnu peňaženku, a druhý tú fľašu šampanského ukradol z nášho stola, za čo bol po protestoch po právu degradovaný.

Výnimočne šampanským potúžením literárni kavaleristi sa minimálne raz rozhodli predviesť vzorový útok na kótu, čo bola izba, kde boli ubytované slovenské literátky. Tie nemali hodnosti, ani povyšovanie, preto už v tej dobe obvykle sporiadanie zahrievali zákopy možných úspešných kavaleristických atakov. Lenže slovenské literátky príliš jačali a tak sa kavaleristi dali na útek. Len jedna sa vraj pohotovo spýtala, že keď už teda treba padnúť za tú našu literatúru, prečo prišli toľkí naraz. Tak ušli aj tí zvyšní...

Teraz už naozaj

Môj literárny patrón Peter Ondera objavil aj Klub mladých autorov vo vtedy slávnom V-klube a hneď ma tam navigoval. Viedla ho láskavá a obetavá Danko Hivešová s naivnou predstavou, že začínajúci autori sa budú navzájom podporovať, čítať si svoje prvotiny, s pochopením ich hodnotiť a potom (už ukovaní vlastnou sebareflexiou a debatami

k textom) spolu vystúpime na verejnosť, ktorú tou vyzretosťou talentu ohromíme.

Ja som mal veľké šťastie, že sa ma prakticky okamžite ujal starší a už skúsený autor Andrej Ferko, ktorý si osobne vypýtal moje prvotiny a bol mi maximálne nápomocný. Neskôr, už ako vysokoškolák som sa s ním opäť stretol v amatérskom súbore Malých javiskových foriem „Pegasník“, kde bol dvorným autorom ich hier.

**Literárny večer vo V-éčku s Andrejom Ferkom (vľavo)
a Petrom Belanom (vpravo).**

Začínajúci autori sa prirodzene grupujú a tak sa nás zopár dokázalo zmôcť aj na nejaké skupinové vystúpenia, pretože každý obvod Bratislavy mal vtedy tzv. ObKaS (Obvodné kultúrne a osvetové stredisko), kde bol vždy nejaký voľný večer a zopár našich známych nás

prišlo povzbudiť. Odvtedy si pamätám Moniku Kozelovú, ešte ako nádejnú poetku, kým jej nešiblo z politiky, a jej výstižnú veršovanku: „Milovali sme sa sto a prvýkrát, ako keď sa žiačik učí prstoklad...“

Idylka KMA skončila, keď do Klubu doslova vtrhli dvaja literárni vagabundi – krpatý Miloš Žiak so sebavedomím, ktoré siahalo až po hviezdy, a vtedy jeho nerozlučný kumpán Kubica s vzhľadom a správaním kromaňónca (neandertálci pri ňom vyzerali ako intelektuáli). Títo dvaja literárni zurvalci v Klube viedli nekonečné monológy, prípadne vlastné dialógy, nikoho nepustili k slovu, posmešne až urážlivo sa vyjadrovali o tvorbe ostatných a svoju vlastnú nám doslova otĺkali o hlavy. Žiaka som poznal ešte ako šéfredaktor stredoškolského časopisu, keď ho ktosi priviedol a on nás ohuroval svojimi básnickými ambíciami, hoci mu dovtedy vyšli len asi dve kratučké básničky. Počas krátkej éry nášho stretávania vo V-éčku mal dramatické výkyvy od bezhraničného velikášstva až po demonštratívne pokusy o samovraždu. Občas si obšmidlal zápästie, ale nie tak aby to veľmi bolelo a potom okázalo chodil so zafačovaným zápästím. Na mňa to skúšal tak, že sme sa dohodli, že sa v nejakej vinárni stretneme a že keby neprišiel, tak bude po smrti. No a neprišiel. Ale žil si veselo ďalej. Jeden večer som mu volal a s prekvapením som sa dozvedel, že „odchádza z domu“. Pýtal som sa prečo a odpovedal, že sa ide „rozprávať s ľuďom“. V tej dobe bol ešte posadnutý myšlienkou, že vylepší komunistickú ideológiu, keď si dobre naštuduje bolševikmi odvrhnutých ideológov, ako bol Bakunin. No tak, čo už s Miloškom, zaželel som mu šťastnú cestu a nabádal, aby sa ozval.

A začali sa diať veci. Jednom denníku som náhodou objavil správičku o zadržaní istého M. Ž., ktorý „nepracoval, hoci mohol“. Za komunistickej vlády bolo zamestnanie totiž povinné! Tak sme o tom debatovali v Klube vo V-éčku, či by to mohol byť náš Žiak a na to prišiel niekto so správou, že ten leží v nemocnici po pokuse o samovraždu otravou! Z mojich predošlých skúseností s týmto krpatým exhibicionistom žiadne prekvapenie. Ale prekvapenie prišlo! Asi o mesiac na jedno naše stretnutie mladých autorov vtrhol Žiak osobne! Najskôr len zúrivo vstúpil a nič nehovoril, ale potom to z neho vyletelo ako rana z dela. Vraj ho ohováram! On totiž síce bol hospitalizovaný, ale nie preto, že by sa chcel otráviť. Ono mu len prišlo zle od pokazenej klobásy! Tá pokazená klobása by na „hostiteľa“ Kubicu celkom vyšla. A ajhľa, mladý revolučný básnik a zahynul by tak banálne...

Keď sa z tohto čudného „pohovoru s ľuďom“ v Martine vrátili Žiak s Kubicom, už bolo s nimi na nevydržanie. Jednu debutantku zámerne ponížili tak, že hoci ju dobre poznali a ona ich považovala za kamarátov, alebo aspoň spolubásnikov, na jej autogramiádu prišli a tú knihu namiesto podpísania – vrátili ako (podľa nich) nehodnú papiera, na ktorom boli tie verše vytlačené. A nie žeby to bola geniálna poetka, ale takéto ich exhibície boli predsa len už príliš. A tak jedného dňa prišla na naše pravidelné každotýždňové stretnutia Danka do V-éčka sama, no a ešte tí dvaja literárni vandali. Nikto iný s nimi nechcel mať nič spoločné. A tak Klub mladých autorov vo vresku veršov Žiaka a Kubicu zanikol...

Nové slovo mladých